

Cerkveni

II. štev.

November.

GLASBENIK.

Letnik II.

1879.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravnništvo sta v Alojznici.

III. občni zbor Cecilijinega društva.

(Konec.)

Prezvzišeni g. knezoškof pozdravijo zbrano društvo, razodenejo svoje veselje nad tako obilnim številom udov, ki so prišli iz raznih krajev, nekateri celo od daleč, udeleževati se zborovanja. Pravijo, da jih posebno to veseli, ker pred sabo vidijo mnogo neduhovnikov, kateri sè svojo navzočnostjo pričajo, da jim je tudi mar za povzdigo cerkvene glasbe. Potem poudarjajo lepi namen „Cec. društva“, želé, da bi ono čedalje vspešnejše delovalo Bogu v čast in vernemu ljudstvu v duševni prid. Na prošnjo (izrečeno po č. g. A. Dolinarji*), naj bi premil. knezoškof prej ko mogoče nov na podlagi cerkvenih liturgičnih postav popravljen „ordo cultus divini“ izdati blagovolili, so obljubili, da bodo po lastnem resnem preudarku ter zaslišanji modrih mož raznih krajev naše škofije tej želji ustregli, in to tem rajši, ker so iz svoje lastne skušnje prepričani, kako nam je treba edinosti v cerkvenih obredih. —

Ker je premil. g. knezoškofa drugod čakalo nujno opravilo, so zapustili dvorano; zbor pa je dalje zboroval.

Č. g. špiritual J. Flis dobi besedo in govori blizo tako:

G. Dolinar je posebno povdarjal edinstvo v liturgičnih obredih. Res je, prav bi bilo da bi se bolj ravnali po rimskem obredniku. Pri prestopu pa se je varovati dvojne napake in sicer: 1) Da se ne vpelje kaka novotarija, češ da je rimsko; n. pr. izpostavljanje sv. Rešnjega Telesa še le po sv. maši. 2) Da se obredi ne zametujejo prezgodaj, češ, da jih Rim prepoveduje. Sim spada sv. maša z dvema blagoslovoma. Na razna vprašanja, se li sme to zgoditi, ni bilo dovoljeno. Najnovejši dekret pa ta obred odobruje. Dekret se glasi: *Salisburgen. Rmus Dns Maximilianus de Tarnoczy Archiepiscopus Salisburgensis et Germaniæ Primas S. R. Congregationi exposuit, in ecclesiis suæ archidiece-cesis tum Sæcularium tum Regularium adesse consuetudinem a tempore Lutheri invectam et constanter hucusque servatam benedicendi populo cum Ss. Sacramento ante sacras functiones et in fine, quoties exponitur necnon cum pixide, post ministratam s. Synaxim. Hodie vero primum in ecclesia Franciscanorum Salisburgensium, ne id amplius fiat, vetuit Rmus P. Minister generalis eorundem*

*) Ne po č. g. Flis-u — kakor so mislili nenavzoči, bravši (nekako diplomatično so-stavljeno) poročilo o III. obč. zboru v „Zg. Danici“ od 8. avgusta.

fratrum in actu sacræ visitationis cum scandalo fidelium et Archiepiscopi Oratoris mœrere. Quapropter hic ab eadem sacra Congregatione humiliter postulavit, ut sibi detur facultas injungendi Religiosis, ut pergant juxta consuetudinem;

Proposito itaque in S. R. Congregatione per infrascriptum Secretarium dubio: „An in prædicta archidiocesi enuntiata consuetudo sit servanda vel abolenda?“ — Sacra eadem Congregatio, ne mature perpensa auditaque sententia R. D. Laurentii Salvati sanctæ fidei Promotoris Coadjutoris rescribendum censuit: „Nihil esse innovandum“. Atque ita rescripsit et in archidiocesi Salisburgensi servari mandavit. Die 15. Februarii 1873.

Ta dekret velja, se vé da, le za nadškofijo Solnograško, pa je vendar važen in podučen tudi za nas. Razvidi se, da dva blagoslova nista tako ojstro prepovedana. Tu je P. General vpeljal rimski obred z naj boljšim namenom, tem bolj, ker je bilo l. 1872 oo. frančiškanom na Tirolskem to zapovedano, vkljub temu so se morali poverniti k stari navadi, in sicer na povelje Rima. — Iz tega se razvidi, kako velike previdnosti je treba pri samovlastnem spreminjevanji obredov, posebno tako očitnih; sicer se več škoduje, kakor koristi.

G. govornik zagovarja potem samovoljne dostavke oziroma odpeve pri petih lavretanskih litanijah in konečno stavi še predlog: Naj zbor sklene, nikar samovlastno spreminjati cerkvenih obredov, dokler ne dojde nov cerkveni obrednik.

Pri glasovanji obveljá ta predlog.*)

Za gosp. Flis-om je hotel govoriti še č. g. Janez Tavčar; toda nek krepek glas (ne g. predsednika, ki ima edini pravico društveno zborovanje voditi): „Es ist keine Zeit mehr, die Sitzung ist geschlossen!“ — je zbranemu društvu vrata odperl in tako g. Tavčar-ju usta zaperl ob 12. opoldne.

Ob štirih popoldne je bilo v stolnici obiskanje sv. rešnjega Telesa med petjem, o katerem je „C. gl.“ že v zadnjem listu med „dopisi“ poročal.

Temu je sledil teoretično-praktičen poduk o koralnem petji; le škoda, da je premalo časa trajal. K večerni zabavi v gostilnici „pri zvezdi“ zbralo se je bilo mnogo gostov — udov. Krasno petje, dokaj obligatnih in neobligatnih zdravic, ki so bile vse radostno sprejete, prijazni razgovori prijateljev prišedših od vseh vetrov in dobra postrežba — vse to je pouzročilo, da je vesela družina skup ostala skoraj do skrajne meje tistega dné — blizo do polnoči ter se ločila z voščilom: „Bog blagoslóvi našo reč, da bode napredovala „čedalje bolj in bolj; pa tudi nas, da se zdravi in navdušeni za napredek „svetega petja zopet snidemo o prihodnjem občnem zboru!“

Gregorij Veliki in koralno petje.

(Dalje.)

III.

Prej ko nadaljujem delavnost Gregorijevo oziroma cerkvene glasbe, omeniti moram nekoliko o imenih, katere ima gregorijansko petje. Imenuje se

*) Zdi se nam, da ta predlog ni bil korekten, ker preséga mejo pravic, katere ima po pravilih Cec. društvo in občni zbor. Saj nasprotniki našega društva kaj radi očitajo njemu in njegovemu organu, da nima pravice postaviti dajati (kar je tudi res); in vendar „Cerkv. glasbenik“ nikomur nikakoršnih lastnih postav ne daje, ampak le razgláša in podarja cerkvene določbe, kar je pa društvu in svojemu programu dolžan.

gregorijansko brezdvajbeno po svojem ustanovitelji. Osobito v srednjem veku imenovalo se je tudi rimsko petje, ker je bilo v Rimu najprevo upejvano, ter se je od tam po vseh zapadnih deželah razširilo. V prvem delu srednjega veka razločevalo se je rimsko petje od ambrozijanskega, galikanskega petja. Zopet drugo ime je: *cantus planus* ali *firmus*, ker je bilo sperva to petje enoglasno (*unisono*), počasno in slovesno, brez olupšav, ki so prišle še le z figuralno glasbo. Slednjič imenuje se tudi koralno petje, ker je bilo v navadi pri cerkvenih slovesnostih, oficijih, ko se je duhovščina zbrala v koru, ter ondi skupno popevala, kar je bilo predpisano. Poslednje ime prišlo je še le v navado, ko se je upeljalo že figuralno petje, pri katerem je bil „solo“ glavna stvar. Ime, ki je za Gregorijevo petje dandanes najbolj v navadi je: koral, ali pa tudi gregorijanski koral.

Toliko o imenih našega petja. A sedaj razmatrajmo nadalje zasluge Gregorija za cerkveno petje.

Ko je pridobila Cerkev vnanjo veljavo, ko je bila pripoznana v državi kot edino prava Cerkev, jela se je tudi v svojem notranjem življenju hitro razširati in razvijati. Navstala so na raznih krajih nova dostojanstva, zidale so se krasne bazilike, vpeljali so se novi prazniki, — z njimi oživele pa so tudi nove pesni. Bodi-si da je bilo treba pri novih praznikih tudi novih pesni, bodisi da se je oglasilo mnogo môž, ki so izražali versko svojo navdušenost v pesnikovanji — s kratka, nastalo je v ambrozijanskem času in pozneje mnogo novih cerkvenih spevov. A nikakor ne smemo misliti, da bi bilo vse novo tudi dobro, — umetno. Ne, mej novo-vpeljanimi pesnimi bilo je tudi mnogo slabega blaga. Nekatere pesni nasprotovale so celo popolno verskemu uku. Kakošne da so bile melodije, da ravno palestrinske niso bile — kdo hoče o tem dvomiti? Zasejala se je ljulika mej pšenico tudi v cerkvenem petji, kdo pa jo hoče izpuliti, izruvat? Težavnega tega dela polotil se je Gregorij, ter ga izborno doveršil. Zbral je ves tedanji cerkveno-glasbeni materijal, kar ga je stalo sila veliko truda. A to ni bilo zadosti. Kdo naj zapusti napake in pege svojim naslednikom? Nihče bi tega ne storil rad. Najmanj Gregorij Veliki. On je skerbela da se je stalno uredila služba božja popolno v cerkvenem duhu, — on je, — dejal bi — ustanovil našo liturgijo, on pa je ustanovil tudi naše petje. Natančno po obliki in usebini preiskal je vse tadanje pesni in njihove napeve; kar je bilo dobrega, se je zabilježilo, slabo pa se je izpustilo in poizgubilo. Da je Gregorij vzel v svojo zbirko tudi ambrozijanske melodije, o tem strokovnjaki ne dvomijo. Ali da je ambrozijansko petje Gregorij — vsaj kar zadeva *metrum* — izpremenil, je tudi gotovo; kajti gregorijansko pevanje smatra se od prvih časov njegovega obstanka nasprotno (opozicionalno) ambrozijanskemu. Seveda je uže preteklo mnogo let, odkar se je slednjič glasilo po milanski baziliki. Toliko pa se nam je vendar ohranilo o tem petji, da vemo (červno bolj temno) v čem se je razločevalo od gregorijanskega. Neki Radulf Tongeruški, ki je v 14. stoletji ambrozijansko petje še sam slišal, pravi, da je popolno drugače nego rimsko (*omnino alium a romano*), da je slovesno in močno (*solemnem et fortem cantum*), nasproti pa, da je gregorijansko petje jako prijetno doneče, in lepo uredjeno (*magis plane dulcoratus et ordinatus*). Ali kakor uže rečeno iz razložkov ki nam jih po-

daja omenjeni pisatelj, ne moremo lahko zaključevati kakovosti in vlastitosti ambrozijanskega petja.

Ni pa se Gregorij pobrinil samo za izbiranje cerkvenih spevov, on je tudi sam zložil mnogo pesni v cerkveni oficij. Kolikor je znano dandanes imamo iz njegovega peresa devet himnov, med katerimi bo našim čitateljem najbolj znana ona, ki se recitira v kompletoriji, namreč: *Te lucis ante terminum*. Z gotovostjo smemo pa terdit, da v cerkveni godbi tako izvedeni papež ni zložil samo besed omenjenim pesnim, marveč, da je postavil vsaki tudi posebno melodijo.

A navstane sedaj vprašanje, kako so se melodije predočile pevcem, kako so si jih pevci prisvojili, kako se je veliko število melodij ohranilo poznejšim rodovom? Tudi za to je poskerbel Gregorij Veliki. Uredel je namreč za speve, namenjene službi božji posebna znamenja (ne čerke kakor nekateri pravijo), — ter je olajšal s tim činom mnogo truda tadanjim pevcem. Ta znamenja imenujemo *nevme*.

Kaj je toraj *nevma*? *Nevme* so pike, čerte in sekirice, s katerimi se naznanjajo posamni glasi, ali pa tudi vez več glasov na en zlog. V popolno razlago *nevm* se na tem mestu ne moremo spuščati; omenimo samo toliko, da ima temeljito razpravo o *nevmah* Ambros v drugem zvezku svoje „*Geschichte der Musik*“ str. 72 sqq. ali pa K. Schlecht: „*Geschichte der Kirchenmusik*“, priloge 2—8.

Nikakor pa si ne smemo misliti, da bi bile *nevme* visokost in interval posamnih tonov točno zaznamenjevale. Služile so le pevcem, da so se lažje spominjali te ali one melodije.

Da bi bil kak pevec samo iz *nevm* lahko pel dotično melodijo tudi ni res. Podpirale so *nevme* pevce, da so si lažje zapomnili, kar jim je učitelj razlagal. Ali dasi so bila omenjena znamenja še jako pomanjkljiva, vendar jim moramo dati čast, katero po vsej pravici zaslužijo, kajti bile so podoba sedajnih naših not. Naš glasbeni sistem sloni kolikor toliko na *nevmah*, in da bi Gregorij ne bil začel pri *nevmah*, kdo nam je porok, da bi bila naša glasbena teorija dandanes na tako mogočnej stopinji omike, kakor je v resnici? Čast, komur čast! Gregoriju smo za *nevme* dolžni čast in hvalo.

Kako da so se *nevme* kmalu pokazale nedoločne in premalo natančne pri zaznamovanji posamnih glasov, kako da so jih pozneje skušali popravljati, dokler Gvido Areški ni iznašel čisto natančnih in določnih sekiric, o tem pozneje.

IV.

Rekli smo, da je Gregorij Veliki tadajne speve zbral, kritično presodil, kar je bilo slabega zavergel, zraven pa še mnogo novega pridal, ter vse melodije označil z notami — *nevmami*. Da bi se pa vsa zbirka tako hitro ne izgubila, da bi se cerkveno petje iz Rima kot iz središča sveta lahko razširjevalo po vseh deželah, da bi se v dvoumnih rečeh lahko resnica izvedela, — pustil je Gregorij vso njegovo zbirko izpisati v jedno veliko knjigo, „*Antiphonarium centonem*“ nazvano. To knjigo položil je veliki papež na altar sv. Petra, da bi se pri dvomih pevci vsaki čas lahko držali prave poti. Žalibog, da je knjigo požar v cerkvi sv. Petra uničil. Ali dasi tudi je bila osoda Gregorijeve knjige tako žalostna, se nam je vendar Gregorijevo petje z

malo izpremembami ohranilo do današnjega dné. Ker bodo gotovo čitatelji radovedni, kako se nam je post tot discrimina rerum vendar ohranilo, koliko koralnih melodij, hočem tudi na to ob kratkem odgovoriti.

Ko je bil Karol Veliki (skoro gotovo l. 786) v Rimu, prepričal se je, da je petje rimsko vse drugače uravnano, nego onstran planin v Franciji. Vnet, kakor je bil za povzdigo cerkvene službe božje, naprosi papeža Hadrijana, da mu pomore on prenoviti in predrugačiti petje v njegovih deželah. Zares pošlje Hadrijan dva pevca na Frankovsko, — Petra in Romana. Ali Roman zboli na poti, ter mora ostati v Št. Galskem samostanu. Imela pa sta oba pevca prav prepisan Gregorijev „Antiphonarium“. Ko se Roman pozdravi, ne išče več drugih frankovskih mest, marveč ostane pri menihih v Št. Galu, ter jih podučuje iz hvaležnosti za prejšnjo prijazno postrežljivost v bolezní, v pravem Gregorijanskem petji. Ondi pozneje tudi umre, ter zapusti svoj antifonar samostanu. Da-li pa se je prvotna knjiga, katero so, kakor v Rimu, priklenili k velikemu altarju, v Št. Galu ohranila, ali pa je to; kar sedaj hranijo Št.-galski menihi le prepis (skoro gotovo iz 11. stoletja) Romanove knjige, se ne vé natanko. Ambros méni, da je zadnja misel bolj zanesljiva. Vsakako pa je gotovo, da je tudi ta knjiga z vso pridnostjo izdelana ter osnovana.

Ali vzemimo, da se nam je tudi Gregorijev antifonar ohranil, bi si vendar dandanes ne mogli ž njim nič pomagati, — ravno zaradi nedoločnosti nevm. Previdnost božja pa, ki je vodila Gregorija pri vsej njegovi raznoverstni delavnosti, ohranila nam je tudi njegovo petje. Komu ni znano ime Gvidona Areškega? Kdo ga ne pozna priprostega meniha, a vendar tolike važnosti za cerkveno glasbo? On je, — da govorimo na kratko — ustanovil in natanko določil glasbeni sistem, z malimi izpremembami, kakoršen je dandanes v navadi. Druga njegova zasluga pa je transponiranje gregorijanskega antifonarija na njegov glasbeni sistem. On je gregorijansko petje določno in precizno zaznamoval.

Vendar pa moramo reči, da je tudi Gvidonov antifonarij za nas izgubljen. Moramo se toraj večinoma ravnati po rokopisih, ki so se nam ohranili iz starejše dobe. Ker pa se ti nekako čudno ujemajo, moramo se zaključevati, da so vsi izpisani iz enega izvirnika — iz Gvidonovega antifonarija. Starejih rokopisov imamo mnogo; znamenit je oni iz Montpelliera, Dominikanov, Cistercijenzov itd. Sploh moramo pripoznati, da so se osobito v srednjem veku v prvi versti redovniki brinili za lepo urejeno gregorijansko petje.

Toliko o ohranitvi gregorijanskega petja skozi toliko stoletij.

Pomena vredno, ter slavo Gregorijevo zelo povzdigujoče je tudi to, da je vpeljal zraven štirih avtentičnih tonov še štiri plagalne; ker pa je o teoriji gregorijanskega koralu „Glasbenik“ uže pisal, zatoraj naj bo na tem mestu samo omenjeno.

(Konec prih.)

Nekoliko najnavadnejših pomislikov in ugovorov zoper reformo cerkvene glasbe.

(Konec.)

Mnogi pravijo: „Saj smo tudi mi za reformo, toda vi ste vse pre nagli; le polagoma in previdno — počasi se daleč pride!“ — Tako govore nekateri

res iz prepričanja in dobrohotnosti, mnogi iz zložnosti ali pa tudi nasprotovarnosti. Toda mi smo tu vse drugih misli. Pregovor: „počasi se daleč pride“, se nam tukaj ne zdi na pravem mestu. „Le urno in serčno naprej!“ to je naše geslo. Kajti ako se človek velikega in težavnega dela poloti, poprijeti se mora dela čversto, delati serčno in vztrajno, sicer bode kmalu izgubil veselje in serčnost, omagal bode na pol poti in dosegel ne ničesa. Tako je tudi z reformo cerkvene glasbe pri nas; le urno, le serčno naprej! sicer ne dosežemo nič. Voz, ki se je enkrat spravil v premik, mora se čversto potiskati naprej, da se zopet ne zagrezne v blato. Sploh pa menimo, da nismo graje vredni, ako se krepko upiramo za to, kar se je od cele dijeceze za potrebno spoznalo; graje vredni bili bi očitvidno le potem, ako bi roke leno v križem držali ter gledali, kako se bo reforma veršila brez vsega našega truda in napora.

Očita se nadalje rada cecilijancem ter njihovemu organu „Cerkv. glasb.“ brezozirnost in zbodavost, a to popolnem po krivici. Namen „Cerkv. glasb.“ je reformo voditi, grajati napake, navajati ter pojasnovati cerkvene določbe zaston cerkvene glasbe, naznanjati vspehe cecilijinih naporov, hvaliti marljive, spodbujati počasne in omahljive, pobijati nepotrebne pomislke in prazne ugovore — s kratka: podučevati in dramiti, pa tudi prinašati primernih muzikalnih prilog; njemu ni za osebe, temuč za reč samo, njegovi predali so vsem enako odperti, vsak v njem svoje misli, nasvete in pomislke priobčiti zamore. Ako torej „Cerkv. gl.“ napake graja, ako kaže, kaj je prav in kaj ni prav, stori on s tem le svojo dolžnost. Kdo pametni mu bode torej to zameril? In vendar. Pri nas se niti čerhniti ne sme: to ali ono ni prav, tako je napačno, — kar hipoma je ogenj v strehi. Čemu nam potem „Glasbenik“, ako niti o tem, kar mu od sl. škofijstva poterjena pravila dovoljujejo, govoriti in razpravljati ne sme? Čemu ste jeli gibati reformo, ako ima vse pri starem ostati? „Cerkv. glasb.“ je brezoziren, zbodljiv, čujemo reči, on draži in razburja duhove in s tem reformi sanji pot zastavlja. Na to mi: Ali on napada osebe, ali ne graja le napak samih, ter pobija piškave iz- in ugovore? Ali zamore drugače ravnati? „Mit Glaçéhandschuhen reformirt man nicht“ — pravi Stehle. Berite Witt-ove „Fliegende Blätter“ in „Musica sacra“, pa bote videli, kako ta napake graja, razvade biča, piškave ugovore pobija, zdaj z resnobo, zdaj sè sarkazmom, kakor se mu bolj prilično in vspešno zdi. Proti temu je „Glasbenik“ še krotka stvarica in vendar ima toliko nasprotnikov, se vé da največ takih, ki ga niti ne beró. Naj pa se nam tu nihče ne odreže, da tudi Witt v tem nima prav: ne, on je ravno s tem na polji cerkvene glasbe toliko dosegel, toliko škofov za reformo unel, toliko duhovnov in neduhovnov za cecilijino idejo pridobil in sploh za cerkveno glasbo toliko zaslug si nabral, da je celo sv. Stol njegove zasluge priznal, ter ga pozval bil v Rim, da se udeleži priprav za vesoljno-cerkveni zbor, ki pa je, žalibog, moral prestati, predno so liturgične reči, torej tudi reforma cerkvene glasbe, na versto prišle. — Odkodi pa ta občutljivost pri nas prihaja? Odtodi: Stara rana boli in skeli, ko se preiskovati in žgati jame; tako je tudi sè zastaranimi razvadami, ki so se nam vsled dolzega časa priljubile. Težko se je ločiti od njih, težko jih popustiti. Treba je tudi nekoliko ponižnosti in zatajevanja samega sebe, ako hočemo starim razvadam docela dati slovo ter se popolnoma in vsem cerkvenim postavam podvreči. Ome-

nimo le še oponosbe: „mi stari se od mladih ne bomo učili“. To se nam zdi zelo neprilичno govorjenje. Vpervo se za reformo ne poganjamo samo mladiči; — saj mil. vladika, ki cecilijinemu gibanju na čelu stoji, vendar niso vč tako mladi; pa tudi drugih priletnih gospodov duhovskega in neduhovskega stanu stoji precejšno število v naših verstah. Ako pa je mladih nekoliko več, je to pač čisto doumno, kajti mladina se vsake nove reči laglje in poprej oprime, kakor priletnejši možje, ki so se starega, bodisi tudi napačnega, privadili. Nadalje pa mi mlajši tudi nismo tako domišljavi, tako samosvestni in ošabni, da bi se mi starejšim ne umaknili, ako ti blagovolijo vodstvo pri reformi cerkvene glasbe prevzeti: saj je brati laglje, kakor pisariti, kritikovati prijetnejše, kakor žolhke opazke poslušati.

Tako vidimo, da so vsi pomislili in ugovori zoper preustroj cerkvene glasbe puhli in piškavi in da nam po tem takem ne ostane družega, kot za reformo se uneti ter z vsemi močmi delati na to, da se cerkvena glasba tudi pri nas prej ko prej povzdigne in tako vredna postane cerkve in službe božje.

Delajmo torej za sveto reč, za povzdigo cerkvene glasbe z navdušenjem in požertvovalnostjo, delajmo vzajemno in združeno in vspeh ne more izostati. Saj bomo s tem delali tudi za duševni prerod našega sicer vernega, toda v sedanjem žalostnem času čemdalje bolj v surovost pogrezujočega se ljudstva; kajti dostojna cerkvena glasba bode preblagodejno nanj vplivala, budila in krepila bode v njem verski čut, blažila mu nrave, plemenila serce ter tako k njegovi pravi kerščanski oliki mnogo pripomogla. Fiat!

D o p i s i.

Iz Ljubljane konec oktobra. — Gospod dopisnik „Iz za?“ v zadnji štev. „Cerkv. glasbenika“ mi gotovo ne bode v zlo štel, da mu prav „sine ira et studio“ z kratkim pojasnilom odgovorim. . . Kolikor je meni znano, poduk o koralnem petji v tukajšnjem semenišči nikakor ni pomanjkljiv, marveč mu je navedeno pravilno izgovarjanje stroga podlaga. Da sad poduka ni zmiraj in povsod tak, kakoršnega bi si človek želel, to je žalibog že stara skušnja; drastičen izgled lahko najdete v Witt-ovih „Flieg. Blätter“ 1873 št. 3. ali v Fr. Mühlberger-jevih „Kirchenmusikalische Essays“ str. 39., kjer je ob enem zaznamovana dobra pomoč, kako zamoremo priti do boljšega napredka. — Za recitovanje se gosp. dopisniku zdi \bar{d} v sopranu previsok? — Meni ne; tudi Mettenleiter daje v gradualu za 4. postno nedeljo celo \bar{e} sopranu recitovati, Witt pa v lamentacijah \bar{h} ! itd. Ako se je pa g. dopisniku to petje zdelo nekako špičasto in prisiljeno, je temu vzrok ta, da so bili pevci sploh že utrujeni. Tudi mora pevovodija večkrat gledati bolj na zanesljivost pevke, nego samo na lep glas, in konečno velja še zmiraj stari pregovor, da je „navada železna srajca“, ki se ne dá sleči — ali vsaj prav prav težko.

Od Kerke, 15. okt. — „Napevi pri sveti maši in blagoslovu“. Tako je naslov zbirki cerkvenih pesmi, katere je izdal znani skladatelj P. Angelik Hribar. Je pa to njegovo četrto delo na cerkveno-glasbenem polji. Ako to delo primerjam z njegovim prvim in drugim, moram priznati, da je skladatelj storil velik napredek v glasbeni umetnosti; ali bolje rečeno: načelo, kojega si je stavil v zboljšanje cerkvenega petja v domačem jeziku, sčistilo se je dokaj in vterdilo. Ako so njegovi „Zdihljeji“ res preveč zdihljeji preobčutnega serca, katera preobčutnost nastane iz obilnih nonnih-akordov; ako so njegove postne gledé perijodičnega stava tú ali tam dopustile kakšno napako: zamorem pa z veseljem konstatirati, da je imenovano delo z veliko skerbjo delano in z najboljšim vspehom dokončano. Hribarjevi napevi se sploh v tem odlikujejo, da so mirni, strasti popolnem prosti; zatoraj se dadé tak lepo poslušati. Tudi ti „Napevi“ so jako mirnega, vendar ne dolgo-

časnega značaja; posamni glasovi ne delajo vratolomnih skokov, ampak vse se verši nekako naravno. Kritike po časopisih pravijo, da so ti napevi zloženi v strogo cerkvenem, vendar tudi v domačem duhu. — Cerkevna glasba od posvetne popolnem različna, vedno deržeča se cerkvenih pravil, ne more biti družega, nego katoliškega duhá; vendar petje v domačem jeziku, ki nima strogo oficijelnega, liturgičnega značaja, ampak se rabi le pri tihih mašah in drugih pobožnostih, različno je že nekoliko pri raznih narodih; vendar nikoli si ne sme izposojati ne melodij ne ritma od posvetnih pesmij, kakor so delali in še delajo nekteri, ki radi slišijo na imé „skladatelj“. — V tem smislu tedaj je Hribar resnično zadel obojnega duhá. Ker je kljub obilnemu skladanju le še malo praktičnih napevov, ne morem si kaj, da bi imenovanih napevov toplo ne priporočal. K sklepu se pridružim želji svojega prijatelja, ki je djal: Da bi pač bodoča pesmarica bila tolikanj primerna potrebam in zmožnosti našega ljudstva, kot Hribarjevi „Napevi“!

—n.

Nāše priloge.

„Cerkv. glasbenika“ 10. in 11. priloga imate ves rekviev; po cerkv. določilih se smejo pri „Dies irae“ izpustiti oni stavki, ki ne obsegajo kake prošnje. — Posamezni glasovi cele te skladbe pridejo na svitlo tekom tega meseca in se bodo dobili za ceno, za katero bi ne bilo vredno vse 4 glasove prepisovati.

Razne reči.

— Orgljarska šola „Cec. društva“ v Ljubljani šteje letos 24 učencev; 21 iz naše, 1 iz lavatinske, 1 iz kerške škofije in 1 iz goriške nadškofije. Na novo je vstopilo 7 učencev (med njimi je 1 opravljal že 5 let orgljarsko službo), lani sprejetih je 10, tretje leto pa obiskuje šolo 7 učencev. Upati smemo, da bodo ti zadnji koncem leta dobro podučeni zapustili potrebni nam zavod. — Naj še opomnimo, da dva izprašana in za orgljarsko službo sposobna orgljavca lanskega leta čakata službe. Ako je kje kako mesto prazno, lahko kmalu nastopita; z napisi do njih (vsled dogovora) vredništvo „Cerkv. glasbenika“ lahko in rado postreže.

— V orgljarsko šolo Cec. društva na Dunaji se je oglasilo za l. 1879/80 toliko učencev, kakor dozdej še nikoli ne. Ker prostori in sredstva Cec. društva niso ravno velika, se je morala za letos dekliška pevska šola opustiti; le tako je bilo mogoče 32 učencev, prišedših iz 7 dežel avstr. cesarstva, v orglj. šolo sprejeti.

— V Koloniji (Köln) praznovala se je, kolikor mogoče praznično, 4. sept. 25-letnica mašništva ondotnega kapelnika pri stolnici, izvrstnega cerkvenega skladatelja ter podpredsednika nemškega Cec. društva, preč. g. Fr. Koenen-a. Prejšnji večer so mu napravili kolonijski pevci prelepo večernico, 4. sept. pa so peli vsi zbori „svete Kolonije“ — 250 glasov — veliko mašo in Te Deum; potem je bilo čestitanje nebrojnih prijateljev, ki so mu izročili dragocena in pomenljiva darila kot mašniku, cerkvenemu skladatelju in podpredsedniku Cecil. društva.

Oglasnik.

„Glasbena matica“ je izdala 100 mediger za orglje pod naslovom: „Slovenski orgljavec“, zložil Dan. Fajgelj. (Cena 1 gl. 50 kr.) — Duh teh mediger je cerkven, namen hvale vreden, le izpeljava ne zmiraj popolna, kar — se vé da — diletanta ne bode motilo, ker napačne postope v posameznih glasovih zapazi le umetnik strokovnjak. Zatoraj radi to zbirko priporočamo domačim orgljavcem in želimo, da bi se le povsodi igralo v takem cerkvenem duhu.

P. Angellk Hribar. „Napevi pri sv. maši in blagoslovu“ op. 4., katerih kritika se nahaja v današnjem listu (v dopisu od Kerke), in katere tudi mi priporočamo, dobivajo se pri Blaznikovih naslednikih po 50 kr. Popravi pa naj se str. 5. štev. 7. v 7. taktu v altu **d** namesto *f*. Str. 7. štev. 10. v 9. taktu pa naj poje alt **e** namesto *fis*.

Pridana je listu 11. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.